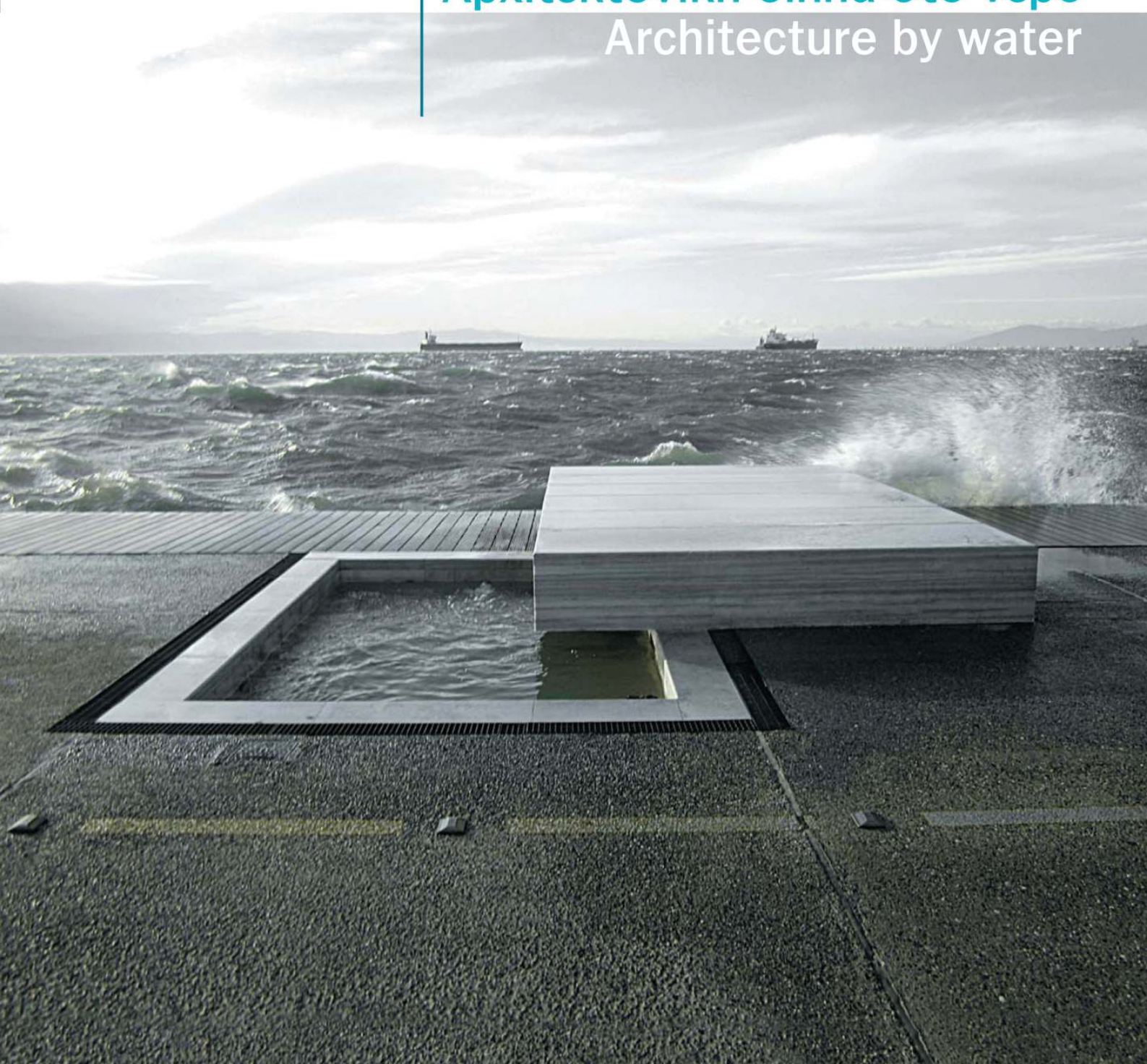

by greekarchitects.gr

ERA^{REVIEW}

SUMMER-AUTUMN 2011 Issue **02**

Αρχιτεκτονική δίπλα στο νερό Architecture by water

Ανάπτυξη της Νέας Παραλίας Θεσσαλονίκης

Η αναζήτηση μιας νέας αστικής ισορροπίας στο θαλάσσιο μέτωπο της πόλης

Πρόδρομος Νικηφορίδης, Μπερνάρ Κουάμο

Καθώς σπάρει και μεγαλύ-
τερος αριθμός ανθρώπων
συσσωρεύεται στις μεγάλες
πόλεις, το αστικό περιβά-
λλον, συνεχώς επεκτεινόμενο,
γίνεται το ίδιο πολυπύκνωτο και
απαιτεί την ίδια ισορροπημένη
διαχείριση όσο και το απει-
λούμενο φυσικό περιβάλλον
του πλάνη. Οι πόλεις πα-
γκοσμίως αναζητούν βιώσι-
μες στρατηγικές ανάπτυξης,
αναζητούν την ισορροπία
ανάμεσα στο φυσικό και το
κτισμένο, αξιοποιώντας τα
φυσικά τους πλεονεκτήματα
(θαλάσσια μέτωπα, λίμνες
ή ποτάμια, περαστικά δόση

και τοπία φυσικού κάλλους).
Ο σχεδιασμός του δημόσιου
χώρου των πόλεων, τα αστι-
κά πάρκα και τα μεγάλα κενά
του αστικού ιστού, γίνονται τα
ιδανικά τοπία για την αναζή-
τηση ισορροπημένων λύσεων
που σέβονται εξίσου τον πο-
λιτισμό και το περιβάλλον.
Η πρόθεση του Δήμου Θεο-
σσαλονίκης για την ανάπτυξη
της Νέας Παραλίας και η
προκήρυξη του σχετικού
διοργανισμού, μας έδωσε την
ευκαιρία να περνοαποστού-
με πάνω σε αυτή τη λογική
οργάνωσης του δημόσιου
χώρου της πόλης. Εκεί όπου

ο αρχιτεκτονικός σχεδιασμός
συναντά τις επιλογές της
συγκράτησης ενός συνολικού
μικρο-οικουατισμού, με
τις αλληλεπιδράσεις του, την
ποικιλότητα, την ετερογένεια
αλλά και τη συνοχή του. Ο
σχεδιασμός, η επιλογή των
υλικών, η επιλογή των φωτι-
κών ειδών, ο φωτισμός, όλα
σφαιρίζουν να συμβάλουν όχι
μόνο στην κατασκευή ενός
δημόσιου χώρου υψηλής
ποιότητας, αλλά κυρίως στην
οργάνωση ενός χώρου που
«εγγράφεται» ομαλά στον
υπάρχον αστικό τοπίο και η
διαχείριση και συντήρησή του

ΕΙΚΟΝΑ ΑΡΙΣΤΕΡΑ: Τμήμα το έργου που
έχει ήδη ολοκληρωθεί

ΕΙΚΟΝΑ ΔΕΞΙΑ: Παρεμβάση του έργου

area of the project

δεν απαιτεί τη σπατάλη πολυ-
τιμων πόρων.
Αναγνωρίζοντας την πολυ-
πλοκότητα που ενυπάρχει στο
εγχείρημα του επανασχεδι-
ασμού ενός αστικού χώρου
με πολυπλοκή σημασία για την
πόλη, έγινε προσπάθεια να
μελετηθεί η περιοχή χωρι-
κά. Βασική επιδίωξη ήταν η
ολοκληρωμένη προσέγγιση
του θέματος με στόχο οι
προτεινόμενες χειρισμοί να
παρουσιάζουν συνέπεια και
συνολική σε μία ενιαία αρχιτε-
κτονική πρόταση, και ταυτό-
χρονα να αποτελούν βιώσιμες
λύσεις για τη διατήρηση της

ταυτότητας του τοπίου, συμ-
βάλλοντας στην αναγέννηση
ενός οικουατισμού στο
μεταίχμιο μεταξύ θαλάσσιου
και πόλης.
Η Νέα Παραλία της Θεσσα-
λονίκης είναι ένας γραμμικός
τόπος με περιορισμένο σχετι-
κά βάθος και μεγάλο μήκος,
γεγονός που του προσδίδει
ακρίβως τα χαρακτηριστικά
του «μετώπου», του λεπτού
φθιλού, που απλώνεται πάνω
στο δισκοειδές και προκλήτικό
όριο μεταξύ στεριάς και θα-
λάσσης, μεταξύ φυσικού και
κατασκευασμένου τοπίου. Ο
σχεδιασμός σε αυτό το όριο

οφείλει να συνυπάρξει και να
συνδιεπληγεί με το υδάτινο
στοιχείο, δηλαδή τη φύση
στη πιο σαφή μορφή της.
Ιδιαίτερα το θαλάσσιο φόντο
στον κόλπο της Θεσσαλονί-
κης, αποτελεί το εκπληκτικό
αυτό σκηνικό, όπου το εφθ-
μερο και το μεταβλητό είναι
τα κυρίαρχα στοιχεία που
δημιουργούν μια διαφορετική
κάθε φορά ατμόσφαιρα. Η
όποια επέμβαση σε αυτό το
φόντο, παίρνει το χρώμα του,
υπάρχει γιατί υπάρχει αυτό,
δεν μπορεί να το αναγω-
νιστεί παρά να συνυπάρξει
και να κερδίσει ήγη από την

ακούραστη αλήθεια του.
Για αυτούς τους λόγους, η
βασική απόφαση της πρό-
τασης ήταν να διατηρηθεί η
χαρακτηριστική και αναγνωρί-
σιμη φυσιογνωμία του ενιαίου
μετώπου προς τη θάλασσα,
η συνέχεια και γραμμικότητα
του τοπίου. Πατεύοντας πως
πρέπει να διαφυλαχθεί το
γοπυετικό στοιχείο της Νέας
Παραλίας Θεσσαλονίκης,
που είναι η ενιαία και ενδιό-
φέρουσα πορεία περιπάτου
πλη στον ανοικτό θαλάσσιο
ορίζοντα, δεν επηρεάστηκε
καμία πρόβλεψη κατασκευών
μέσα στη θάλασσα.

Γραμμική
πορεία –
Πράσινα δωμάτια
και σημειακές
επεμβάσεις

Η «αγνόηση» της τοποθεσίας, η επιρροή των χαρακτηριστικών της στοιχείων και των παραμέτρων που επιδρούν στην ταυτότητα της, αποτελεί το ερευνητικό κλειδί για την κατανόηση της και τη σχεδιαστική υλοποίηση ερμηνείας των ερμηνείων. Για το μέγιστο της Νέας Παράδοξης διακρίνουμε δύο σημαντικά χαρακτηριστικά τα οποία ορίζονται ως βασικές επιλογές της πρότασης:

Η πορεία πάνω ακριβώς στο όριο μεταξύ στεριάς και θάλασσας, το πηλακόσρωτο της παραλίας, με τα χαρακτηριστικά της γραμμικότητας, της

συνέχειας, το ανοικτό και μη διακοπόμενο οπτικό πεδίο, την αίσθηση του απείρου λόγω της έντονης παρουσίας του νερού, τη γραμμή του ορίζοντα μέσα στη θάλασσα, που άλλοτε διαγράφεται έντονα και καθαρά και άλλοτε χάνεται εντελώς, ενσωπώντας με εντυπωσιακά αποτελέσματα, τον ουρανό με τη θάλασσα. Οι χώροι προσιτοί, με διάσπαρτες χρήσεις αναμνηστικής και μικρών αθλητικών, διαφοροποιούν αυτό το τμήμα από το κρητικό, προσφέροντας οικισμό, μαρκότα δάπεδα, οπτική απομείωση, αναψήσιες χώρες.

ΕΙΚΟΝΑ ΕΠΑΝΩ: Πλάκοστρωτο.
Γ. Γερόλυπος

ΕΙΚΟΝΑ 1: Ο Κήπος του Ήχου,
Π. Νικητοπούλης

ΕΙΚΟΝΑ 2: Ο Κήπος του Ηρώ, Αρχ.
Γεωργίου

Γραμμικότητα
και συνέχεια -
«Περιπατητές
κυμάτων»

Το κρηπίδωμα

Η γραμμικότητα, το δυναμικό συνεχές, ο ανοίκειος ορίζων, είναι τα σημαντικά χαρακτηριστικά της Νέας Παράστασης που εντείνονται και ενισχύονται με τη διεισδρόσηση του δανείου του κερμιδιώματος. Το κερμιδίωμα της παράστασης είναι δανισμός (ήτοι παθητικό), χωρίς διακοπή, χωρίς «επηρεασμούς» ολίσθησης. Ο «παραστάτης» είναι εκτεθειμένος στο φως, στην ανοικτή προοπτική, σε μια αυτονόμη κατάσταση, σε μια ανεξάρτητη πορεία πάνω στο ντεντινέο όριο μεταξύ των αντίθετων, η σταθερότητα του συμπεριφοράς του κερμιδιώματος-η αστάθεια και διεύρεση του υφρού στοιχείου.

Το πλκασάριωτο τας παρτάλας, από το Λεικό Πύργο έως το Μέγαρο Μουσικής, αντιμετώπιζονται ενιαία και ισάριθμα, χωρίς εξαίρεσεις και αυξομειώσεις στο εύρος του. Προτείνεται ένα κυτό δαπέδο που θα κατασκευαστεί σε όλο το μήκος του μετατόμου, και σε όλο το πλάτος του όπου υπάρχει ακτήρα δαπέδο. Το δαπέδο θα κατασκευαστεί μόνο σε δύο σημεία: α. να τα σημεία την χάραξη ποδηλατοδρόμου, β. στο σημείο της απόληξης του κορμιόματας στο νερό, όπου με τη χρήση του ξύλινου καταρτιόματας από βαλγκιράι επενκρείται να γονιστεί το όριο τής και βάθλασας.

Στην εσωτερική πλευρά του καρπιδίου, προσφύεται η αναπνευστική δυνατότητα μιας επιπλέον διαδρομής. Η διαδρομή αυτή με τα προτεινόμενα καλώδια ανάμεσα στα δέντρα, είναι ιδιαίτερα χρήσιμη τους θερινούς μήνες κυρίως σε ανώριους μεγαλύτερης ηλικίας. Η ανά τακτοποίηση ως ενδιάμεση διαδρομή μεταξύ των δύο διακρίτων τμήματων του παρόντος μετώπου: του ηλιακότατου και της προνήας ζώνης. Δημιουργεί μια διαδρομή που σε ποικίτες διαδρομή, οριοθετείται από τα δέντρα και διαμορφώνει μια ενιαία κίνηση στα θέματα μεταξύ από τη θάλασσα.

ΕΙΚΟΝΑ 3: Ο Κήπος της Μουσικής, Δυτική Προσόψη

ΕΙΚΟΝΑ 4: Ο Κήπος των Ρόδων και Ο Κήπος της Μελίτης, Μπ. Κουμπού

ΕΙΚΟΝΑ 5: Ο Κήπος της Μελίτης, ε. aerial, ανατολικό

Δημόσιος χώρος στην οικεία κλίμακα του ιδιωτικού: Οι Κήποι

Στον αντίποδα της γραμμικής πορείας, διαμορφώνονται, στην εσωτερική πλευρά, 15 χώροι πρασίνου ως μια αλληλοδιαδοχική «πράσινων διαμετρίων – κήπων» με ένα ιδιαίτερο θεματικό χαρακτηριστικό ο καθένας. Η επιλογή αυτού του όρου, διαμέτριο - κήποι, προέχει τις προθέσεις: πρόκειται για μια διαδοχική χώρων που επικεντρώνουν και διατηρούν την οικεία ατμόσφαιρα του ιδιωτικού, διαμορφώνοντας

ωστόσο το δημόσιο χώρο. Δεν πρόκειται για μεγάλα «πάρκα», αλλά μικρές έκτασες «δωμάτια» που φέρνουν στη μνήμη τους κήπους των κατοικιών που υπάρχουν στην περιοχή πριν την επικατάληψη και οι οποίοι έφταναν μέχρι την άκρη του κύματος και τον φυσικό αναβάλλο. Οι κήποι, σε αντίθεση με το ηλιακόστρωτο της παραλίας είναι προστατευμένοι χώροι, έχουν τη δική τους εσω-

στρέφει. Η διαφοροποίηση, η εναλλαγή, η δυνατότητα οπτικής απομόνωσης, ο αστικός, η έκτασή, η ανακάλυψη ή αποκάλυψη του διαφορετικού, το παιχνίδι, τα μερικά δέντρα, το πράσινο: οι κήποι ακολουθούν άλλους δρόμους συνθετικής γλώσσας, εξομνώντας το οικείο και ιδιωτικό, δημιουργώντας νέους αυθημερόνους χώρους σε μια κλίμακα τοπική. Η εμπειρία μετασχηματίζεται

σε μια διαδρομή, όπου το εφίππερο (η εναλλαγή των εποχών) και το παιχνίδι (η ποικιλομορφία της μετέπειτα) αναδεικνύονται σε κυρίαρχα στοιχεία της σύνθεσης και αποσπούν διαφορετικά συναισθήματα από τον επισκέπτη - χρήστη. Ο μύθος αποκαλύπτεται κατά μήκος της διαδρομής, επανακαθίσταται μέσω των φυσικών φαινομένων, δημιουργεί διαρκώς μεταβαλλόμενα οπτικά φαινόμενα. Αυτή η

τόση σύνθεσης του τοπίου της σύγχρονης πόλης στοχεύει στη δημιουργία ενός χώρου σε κίνηση που ακολουθεί την αλληλοτή των εποχών. Με την ονομασία των δεκαπέντε «πράσινων δωμάτων» να ακολουθεί τη θεματική τους οργάνωση, ο κάθε χώρος σηματοδοτείται νοηματικά, ενισχύεται το στοιχείο της εκ-πλήξης και δίνεται κίνητρο σε περισσότερους χρήστες να τον οικειοποιηθούν.

6

7

Τα ονόματα των κήπων ξεκινώντας από τον Κήπο του Αλέξανδρου είναι διαδοχικά:

1. Ο Κήπος του Αλέξανδρου
2. Ο Κήπος του Απονεματισμού Ηλίου
3. Ο Κήπος της Άμμου
4. Ο Κήπος του Ιακού
5. Ο Κήπος των Επισχών
6. Ο Κήπος του Οδοσκέπα Φωκό
7. Ο Κήπος της Μεσαγείου
8. Ο Κήπος των Γλυπτών

9. Ο Κήπος μέσα στη Θάλασσα

10. Ο Κήπος των Φίλων
11. Ο Κήπος του Ήχου
12. Ο Κήπος των Ρόδων
13. Ο Κήπος της Μνήμης
14. Ο Κήπος του Νερού
15. Ο Κήπος της Μουσικής

Από τους παραπάνω κήπους έχουν υλοποιηθεί οι τελευταίοι πέντε, οι οποίοι βρίσκονται στο ανατολικό τμήμα της Νέας Παραλίας, κοντά στο Μέγαρο Μουσικής. Σε εξέλιξη βρίσκεται η υλοποίηση των πρώτων οκτώ κήπων, εκτός από το εσωτερικό τμήμα του

κήπου του Ιακού. Η έκταση στην οποία βρίσκονται ο κήπος μέσα στη Θάλασσα και ο κήπος των Φίλων, ανήκει στην Κτηματική Υπηρεσία του Δημοσίου. Η προμελέτη για αυτούς τους δύο κήπους έχει γίνει, το θέμα της υλοποίησής τους όμως, δεν έχει προχωρήσει.

ΕΙΚΟΝΑ 6: Ο Κήπος του Νερού 1. Άρης Τσαγγού

ΕΙΚΟΝΑ 7: Ο Κήπος του Νερού 2. Γ. Γαβαλάκης